

אוריינות דיגיטלית – הצעה לתכנית לימודים לתלמידי כיתות ג'–ד' (פוסטר)

גילה לוי-עצמון	עפרי מירב	עינב בשירי
המרכז ללימודים אקדמיים Gila_la@mia.ac.il	המרכז ללימודים אקדמיים Ofri100@gmail.com	המרכז ללימודים אקדמיים einavbas@gmail.com

Offer a Digital Literacy Curriculum for Students in Third and Fourth Grades (Poster)

Einav Bashiri	Ofri Meirav	Gila Levi Atzmon
The college for Academic Studies	The college for Academic Studies	The college for Academic Studies

Abstract

The 21st century is characterized by rapid technological changes affecting all areas of life including the way in which we teach and learn (Kurtz, 2011). This new reality requires new learning technical, cognitive and social skills called "digital literacy" (Eshet, 2014). Digital literacy skills are critical for effective functioning in the 21st century, but are not acquired naturally through the extensive use of technology. Therefore, it is highly important learning these skills thoroughly in the education system at an early age (Dayan et al, 2015). This poster presents an innovative program for teaching young students (first to third grade) digital skills. The program's objectives are learning digital skills as a part of the school's curriculum while optimally implementing various areas of knowledge in the learning process. The program includes authentic exploration activities, encouraging the students to independently construct their knowledge, while being taking an active role in their learning. It also includes cooperative learning and team activities. There is an emphasis on critical thinking and intelligent, cautious use of data in the internet. Also, the program includes operational activities (for example, lesson plans), so teachers will be able to implement digital literacy skills into practice in the classroom. Our program demonstrates a variety of activities, for different subjects and in different thinking levels. In addition, our work suggests a wide range of digital tools for developing the different aspect of the digital skills.

Keywords: Digital literacy, Curriculum, Study Skills, Digital Environment.

תקציר

המאה ה-21 מאופיינת בשינויים טכנולוגיים מהירים המשפיעים על כל תחומי החיים וביניהם גם על האופן שבו אנחנו מלמדים ולומדים (קורץ, 2011). מציאות חדשה זו מחייבת לימוד מיומנויות טכניות, קוגניטיביות וחברתיות חדשות המכונות "אוריינות דיגיטלית" (עשת, 2014). אוריינות דיגיטלית או אוריינות מידע כפי שמכנה סלנט (2014) הינה תהליך ספיראלי-רב גילי של הקניית ידע, מיומנויות וערכים במטרה לשפר את יכולת האדם להתמודד עם סביבה משתנה: טכנולוגית וחברתית. מיומנויות של אוריינות דיגיטליות הינן קריטיות לתפקוד יעיל במאה ה-21, אך אינן נרכשות באופן טבעי מעצם השימוש הרב בטכנולוגיה, לכן קיימת חשיבות רבה שלמידתן תתרחש באופן מעמיק במערכת החינוך מגיל צעיר (דיין ואחרים, 2015). למרות ההכרה בצורך הלאומי של לימוד אוריינות דיגיטלית לא קיימת בישראל תכנית הכוללת פעולות אופרטיביות להקניית מיומנויות של אוריינות דיגיטלית בכיתה. מטרת

העבודה היא להציג תכנית חדשנית להקניית מיומנויות דיגיטליות לתלמידי הגיל הצעיר (כיתות ג'-ד'), שפותחה על ידינו כחלק מחובות הגמר לתואר שני בחינוך, במגמת התמחות בתקשוב ולמידה במרכז ללימודים אקדמיים. העוגן התיאורטי של התכנית הינו המסגרת המושגית שפיתח עשת-אלקלעי (עשת-אלקלעי, 2004; Eshet, 2012; Eshet, 2004) לרכישת מיומנויות דיגיטליות. שש המיומנויות הן: 1. חשיבה צילומית - חזותית; 2. חשיבת שעתוק; 3. חשיבה מסתעפת; 4. חשיבת מידע; 5. חשיבה חברתית רגשית; 6. חשיבה בזמן אמת.

יעדי התכנית הם למידת מיומנויות דיגיטליות במסגרת הלימודים בבית הספר ובתחומי הדעת השונים לצורך הטמעתן בצורה מיטבית בתהליך הלימודי האישי או הקבוצתי. במהלך ההכשרה, הלומד יתנסה בתהליכי חקר אותנטיים, ירכוש ויבנה ידע באופן עצמאי. למידה בדרך זו, תעודד פעילויות שיתופיות בין תלמידים, אשר יהיו מעורבים בתהליך הלמידה ושותפים פעילים בו, תוך שימת דגש על התנהלות נבונה ברשת, ושימוש מושכל וביקורתי במידע הנמצא ברשת. בתכנית מוצעות פעילויות מגוונות, בתחומי דעת שונים, במגוון כלים דיגיטליים, וברמות חשיבה שונות. תכנית זו כוללת בתוכה פעולות אופרטיביות (מערכי שיעור לדוגמה), ליישום על-ידי המורים וכעוגן לפיתוח מערכי לימוד. דוגמה מתוך התכנית לאחת מהמיומנויות: חשיבה מסתעפת- היכולת להתמודד עם ייצוגי ידע רב כיווניים (לא לינאריים), ולנוע אחורה וקדימה בין ובתוך יחידות ידע שונות. חשיבה זו מאפשרת הבניית ידע תוך ניווט בסביבה עם קישורים בין דפי טקסט ומדיה (מיודוסר ואח', 2010). כישורי חשיבה מסתעפת מצריכים מתלמידים את היכולת להישאר, להיות מכוון, ולהימנע מללכת לאיבוד במרחב הדיגיטלי (Eshet, 2012). דוגמה לפעילויות, להקניית מיומנות זו הן: יצירת מסמך ועריכתו ב-word תוך שימוש בסרגלי כלים שונים. ניווט באתר הכיתה ואתר בית הספר, דרך משימות התמצאות שונות שמכין המורה, ביצוע משימות ברצף, בנושא מסוים בסביבה בעלת קישוריות אותה יצר המורה, פעילות ובה משחקים התלמידים במשחקי אסטרטגיה דיגיטליים, פעילות ובה תכנון טיול לאתר, ישוב בארץ או בעולם, איסוף מידע על דמות, תופעת טבע, אירוע או תקופה ויצירת תוצר (ספר, קולאז', קומיקס, סרטון, משחק, ציר זמן, עיתון דיגיטלי).

מילות מפתח: אוריינות דיגיטלית, תכנית לימודים, הקניית מיומנויות, סביבה דיגיטלית.

מקורות

- אסף, מ' (2014). אוריינויות דיגיטליות. **לקסי-קיי** (גיליון 2), 3-4.
- דיין, ר', מגן-נגר, נ', רותם, א', נחמיה, ר', יוסף, א' וכהן-צורני, ע' (2015). המדריך לבית-ספר מתוקשב לשנים 2010-2015. אוחר ב-3 בפברואר, 2015, מאתר משרד החינוך, הענן החינוכי.
http://sites.education.gov.il/cloud/home/tikshuv/Pages/hamadrich_lbit_sefer_mtukshev.asp
- מיודוסר, ד', נחמיאס, ר' ופורקוש-ברוך, א' (2010). אוריינויות חדשות בחברת הידע. **אאוריקה**, 31. אוחר מתוך: <http://www.matar.ac.il/eureka/newspaper31/docs/03.pdf>
- סלנט, ע' (ח"ת). אוריינות מידע בכיתה המתקשבת: שיטות ודרכי פעולה. אוחר ב-22 בנובמבר, 2014 מתוך: amisalant.com/?p=3249
- עשת-אלקלעי, י' (2004). אוריינות דיגיטלית: מסגרת מושגית עבור מיומנויות חשיבה בעידן הדיגיטלי. איגוד האינטרנט הישראלי. אוחר ב-22 בנובמבר, 2014 מתוך: http://www.isoc.org.il/magazine/magazine4_6.html
- קורץ, ג' (2011). הטמעת טכנולוגיות תקשוב בישראל: אתגרים ומימוש, בתוך: ד' חן וקורץ, ג' (עורכים) **תקשוב, למידה והוראה** (עמ' 11-32). אור יהודה: המרכז ללימודים אקדמיים.
- Eshet, Y. (2004). Digital literacy: A conceptual framework for survival skills in the digital era. *Journal of Educational Multimedia and Hypermedia*, 13(1): 93-106
- Eshet, y. (2012). Thinking in the digital era: A revised model for digital literacy. *Issues in Informing Science and Information Technology*, 9, 267-276. Available at: <http://iisit.org/Vol9/IISITv9p267-276Eshet021.pdf>